

Pénzügyőrök az Europolban

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint jogelődje a Vám- és Pénzügyőrség részvétele az Európai Rendőrségi Hivatal munkájában

Financial intelligence unit at Europol

Participation of the National Tax and Customs Administration and its predecessor, the Tax and Financial Control Administration, in the work of the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation

Bakai Kristóf Péter

Dr. PhD, vámszakmai és nemzetközi elnökhelyettes, pénzügyőr dandártábornok
Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
Központi Irányítás
bakai.kristof@nav.gov.hu

Csatlós Zsolt

főosztályvezető, pénzügyőr
alezredes
Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
Központi Irányítás
csatlós.zsolt@nav.gov.hu

Absztrakt

A Vám- és Pénzügyőrség az Europol létrehozása (1999) után pár évvel bekapcsolódott a szervezet munkájába (2002), a pénzügyőr nyomozók azóta is aktív résztvevői az együttműködésnek. A 2011-ben a Vám- és Pénzügyőrség, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal integrációjával létrejött Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági jogkörei átalakultak ugyan, de ez nem törte meg, sőt, ha lehet inkább erősítette az Europollal való együttműködést a nemzetközi szervezett bűnözés elleni harcban. A NAV szakértői és felsővezetői szinten is aktívan együttműködik a szervezettel, megfelelő eredményességgel használja annak erőforrásait és vesz részt a közös elemzésekben, projektekben és műveletekben. Hosszú ideje sikeres hospitációs programot működtet a magyar összekötőiroda keretei között. Az Europol az évtized elején fokozta érdeklődését a vámhatóságok vámigazgatási tevékenységei iránt is, amelybe a NAV is bekapcsolódott.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 06. 10. Átdolgozás: 2024. 06. 28.
Elfogadás: 2024. 07. 03.

Cél: Az Europol és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal közötti együttműködés bemutató jellegű áttekintése.

Módszertan: Az együttműködés különböző területeit a szerzők a rendelkezésre álló dokumentumok áttekintése, az adatok tényszerű vizsgálata és az összekötő tisztekkel folytatott beszélgetések tapasztalatai alapján mutatják be.

Megállapítások: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal és jogelődje a Vám- és Pénzügyőrség 2002 óta vesz részt az Europol munkájában. Ezen időszakban folyamatosan összekötőtisztekkel volt jelen a közös feladatokban. A NAV pénzügyőrői, nyomozói igyekeznek teljes körűen kiaknázni az Europol által biztosított támogatásokat, ugyanakkor a súlyos nemzetközi és szervezett bűnözés globális jellegére tekintettel folyamatosan vizsgálni szükséges az együttműködésben rejlő további lehetőségeket.

Érték: A cikk megfelelően tekinti át és mutatja be a VPOP majd a NAV és az Europol közötti kapcsolatot, az abból származó stratégiai és gyakorlati eredményeket. A szerzők az összekötőtisztekkel folytatott interjúk során mélyen megismerték az együttműködés gyakorlati aspektusait és azt be is mutatták jelen cikkükben.

Kulcsszavak: Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Europol, pénzügyőr, bűnügyi együttműködés,

Abstract

A few years after the creation of Europol (1999), the Hungarian Customs and Finance Guard became involved in the work of the organisation (2002), and the financial investigators have been active participants in the cooperation ever since. Although the investigative powers of the National Tax and Customs Administration, which was created in 2011 by the integration of the Hungarian Tax and Financial Control Administration, were transformed, this did not break, and even, if possible, rather strengthened cooperation with Europol in the fight against international organised crime. NTCA actively cooperates with the organisation at the expert and senior management level, uses its resources with appropriate effectiveness and participates in joint analyses, projects and operations. For a long time, it has been operating a successful hospitalisation program within the framework of the Hungarian liaison office. Europol increased its interest at the beginning of the decade, also in the customs enforcement activities of the customs authorities, in which NTCA also got involved.

Aim: To give an overview of the cooperation between Europol and the National Tax and Customs Administration.

Methodology: The different areas of cooperation are presented by the authors based on the review of the available documents, the factual examination of the data and the experiences of conversations with liaison officers.

Findings: The National Tax and Customs Administration and its legal predecessor, the Hungarian Customs and Financial Guard, have been participating in the work of Europol since 2002. During this period, it was constantly present with liaison officers in joint tasks. NTCA's financial officers and investigators try to make full use of the support provided by Europol, but at the same time, given the global nature of serious international and organised crime, it is necessary to constantly examine the further possibilities inherent in cooperation.

Value: The article adequately reviews and presents the relationship between the HCFG, later the NTCA and Europol, as well as the strategic and practical results resulting from it. During the interviews with the liaison officers, the authors got to know the practical aspects of the cooperation in depth and presented them in this article.

Keywords: National Tax and Customs Administration, Europol, financial officer, criminal cooperation

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) és egyik elődszervezete a Vám- és Pénzügyőrség (továbbiakban: VP) 2002 óta működik szorosan együtt az Europollal. Az együttműködés elmúlt 22 évét három nagy időszakra lehet felosztani, 2002 és 2010 között a Vám- és Pénzügyőrség nyomozó hatósági jogkörébe tartozó – klasszikus vámos – bűncselekmények tekintetében folyt az együttműködés. 2011. január 1-jén létrejött a NAV, ezzel egy időben a szervezet hatáskörébe utalt bűncselekmények köre is jelentősen átalakult, a klasszikus vámos bűncselekmények helyét átvették az új szervezet fő profiljához, a bevételek biztosításához szorosabban kapcsolódó, elsősorban a költségvetést károsító tényállások. Az Europollal való együttműködés szervezeti keretei töretlenek maradtak, azonban az együttműködés belső tartalma a megváltozott hatáskörökhöz igazodott. 2020 után az Europol irányából megerősödött a vámhatóságokkal való kapcsolattartásra irányuló igény, így a NAV által sikeresen futtatott hospitációs programban is részt vett már vámszakértő. Az együttműködés ezen harmadik időszakában a bűnügyi és a vámigazgatási tartalmú együttműködés párhuzamosan jellemzi a NAV–Europol kapcsolatokat.

A NAV mára az Europol által felkínált lehetőségek széles palettáját alkalmazza a mindennapi feladatellátásában, az információcserék mellett, a műveleti támogatás, az elemzések felhasználása is a napi rutin részévé vált, csakúgy ahogy

a folyamatos hospitációs jelenlét a hágai összekötőirodán. Az együttműködés szervezeten belüli kiemelt jelentőségét mutatja, hogy az Európai Rendőri Vezetők Találkozóján, az EPCC-n, 2011 óta a rendőrség mellett a NAV bűnügyi és vámoss felsővezetői is rendszeresen részt vesznek.

Szerzőként nem azzal a szándékkal készítettük ezt a cikket, hogy részletesen elemezzük az Europol működését, hiszen az már számos módon feldolgozásra került. Ugyanakkor a NAV és a jogelőd VP szempontjából fontos mérföldkövek és sajátosságok áttekintésével mégis lehetőségünk nyílik bemutatni az Europol és a bűnüldöző hatóság közötti együttműködés evolválódását, a közös munkában rejlő potenciálokat.

A cikk megírásakor igyekeztünk nem kizárólag az elérhető tényekre, adatokra hagyatkozni, hanem beszélgetéseket folytattunk az Europol Magyar Összekötő Iroda (továbbiakban: EMÖI) megalakulása óta az irodánál szolgálatot teljesített, ma is aktív NAV állományban lévő összekötő tisztviselőkkel is tapasztalataik, véleményük megismerése céljából.

Jelen munka alap gondolatát követve a fejlődés mérföldköveinek azonosítása szempontjából elmondható, hogy önmagában az Europol elnevezés is egy fejlődési folyamat eredményeként nyerte el jelenlegi definícióját. A létrehozását megalapozó, 1992. február 7-i Maastrichti Szerződés K.1 cikkében ([URL1](#)) még *European Police Office* megnevezéssel szereplő Európai Rendőrségi Hivatal ma már *Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége* megnevezéssel bír.

A Hágában székelő Europol elődje 1994. január 3-án kezdte meg működését a kábítószer elleni küzdelemmel foglalkozó egység (EDU) formájában. Az Europol-egyezmény hatályba lépését követően az Europol 1999. július 1-jén megkezdte teljes körű tevékenységét. Megbízatását 2002. január 1-jétől kiterjesztették a nemzetközi bűnözés valamennyi, az Europol-egyezmény mellékletében felsorolt súlyos formája elleni fellépésre. Jó néhány évnyi sikeres működést követően a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségét az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/794 rendelete hozta létre „*az unió bűnüldöző hatóságai közötti együttműködés elősegítése céljából*” ([URL2](#)). Feladata, hogy támogassa „*a tagállamokat a terrorizmus, a számítástechnikai bűnözés és a bűnözés egyéb súlyos és szervezett formái elleni küzdelemben*” ([URL3](#)).

Tevékenységének fókuszában a nemzetközi szinten kiemelt kockázattal bíró bűncselekmények állnak, amelyek között számos olyan szerepel, amely a NAV nyomozati hatósági vagy rendészeti tevékenységének tárgyát képezi ([URL4](#)):

- héacsalás (Magyarországon áfacsalás),
- pénzmosás és vagyonok nyomon követése,
- szellemi tulajdonnal kapcsolatos bűncselekmények,
- jövedéki termékekre elkövetett jogsértések.

Ugyanakkor jogosan merül fel a kérdés, hogy hogyan is valósítja meg az Europol a jogszabályban meghatározott feladatait, hiszen nem klasszikus értelemben vett „nyomozó hatóságról” van szó, kényszerítő eszközt nem alkalmaznak tisztviselői, hanem szolgáltatások és támogatások nyújtása által segíti a tagállami bűnüldöző szervek munkáját. Az Europol munkatársai különböző bűnüldöző szervektől érkeznek, ideértve a rendőrséget, a határőrséget, a csendőrséget, a vám- és pénzügyőrséget, valamint a biztonsági szolgálatokat. Ez, a hatóságok együttműködésére épülő megközelítés hozzájárul a hiányzó információk pótlásához és csökkenti a bűnözők mozgásterét (URL5).

Mik is azok a feladatok, amelyek az ügynökség tevékenységi körébe tartoznak, és amelyekben a NAV is megrendelőként, együttműködő partnerként részt vesz? Leegyszerűsítve az információcsere, az információk elemzése, nyomozások és operatív tevékenységek koordinációja, közös nyomozó csoportokban történő részvétel, értékelő jelentések készítése, szakismeretek fejlesztése és megosztása, technikai és pénzügyi segítségnyújtás, képzések nyújtása, de emellett együttműködik más EU szervekkel és nemzetközi partnerekkel, magán felekkel is.

Feltehetjük azt a kérdést is, hogy valójában hogyan zajlik az együttműködés? Az Europol-rendelet szerint minden tagállam létrehozott egy nemzeti egységet, amely összekötő szerv funkciót lát el az illetékes hatóságok vonatkozásában. Emellett összekötő tisztviselőkből álló nemzeti összekötő irodák segítik az Europol és a tagállamok közötti információcsereét. Hazánkban az Europol Nemzeti Iroda (továbbiakban: ENU) 2002 februárjában került felállításra, miután 2001. október 4-én Magyarország és az Europol között aláírásra került az a kétoldalú megállapodás, amely hazánk és a nemzetközi szervezet közötti együttműködés jogi feltételeit megteremtette (Hegyaljai, 2012).

Az Europol Nemzeti Egység Magyarországon a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (továbbiakban: NEBEK) szervezetén belül működik. A NAV Bűnügyi Főigazgatósága (továbbiakban: BFIG) részéről egy kijelölt kolléga heti rendszerességgel teljesít szolgálatot a NEBEK-nél, amellett, hogy 2002 óta egy összekötő tisztviselő képviseli a NAV-ot az EMÖI-n (URL6). A több mint két évtizeddel ezelőtti, 2002. évi sajtóhírekben is fellelhető már az összekötő tisztünkre vonatkozó utalás a téma kapcsán: „Salgó László közölte, hogy a tervek szerint szeptember 1-jén munkába áll Hágában egy másik magyar összekötő, Juhász János alezredes, aki a vám- és pénzügyőrséget képviseli majd az Europolnál.” (URL7).

Az együttműködés megvalósítása szempontjából ki kell emelnünk, hogy a NEBEK – nemzetközi bűnügyi együttműködésben betöltött központi szerepe okán – megkerülhetetlen szereplője a külföldi társhatóságokkal és az EU ügynökségekkel történő kooperációnak. Egyben nagyszerű példája annak a rendkívül magas szintű professzionalizmusnak, amely segít a nyomozó szervezetnek

éjjel-nappal ellátni határon átnyúló tevékenységüket a legbonyolultabb helyzetekben is. A NAV és a NEBEK együttműködése is példaértékű, a közvetlen szakmai kapcsolatok és a hivatalos csatornák működtetése zökkenőmentes. Kiváló példája a gördülékeny kooperációnak, hogy a SIENA végpontok bünyügyi igazgatóságokon és a BFIG-n történő kialakításakor a NEBEK fáradhatatlanul támogatta az előkészítésért és megvalósításért felelős kollegákat, tapasztalatait maradéktalanul megosztotta velünk, példaként szolgálva a rendszer kialakításához. Itt szeretnénk említést tenni a BFIG szervezetén belül zajló munkáról a nemzetközi bünyügyi együttműködés szervezése, koordinációja kapcsán. A NEBEK-kel és az EMÖI-vel együtt a BFIG felelős az Europol együttműködésben rejlő potenciálok kiaknázásáért, a jogszabályoknak megfelelő, ugyanakkor rugalmas és hatékony információcsere lebonyolításáért és koordinációjáért, a nyomozó kollegák ismereteinek bővítéséért, a SIENA és EIS alkalmazások NAV szintű kialakításáért. Visszatekintve megnyugvással mondhatjuk, hogy közösen megteremtettük az Europol együttműködés alapjait.

Az Europol 2010 óta szervezi meg az Európai Rendőri Vezetők Találkozóját, amelyen 2015 óta az Európai Unió vámvezetői főigazgatói szinten képviseltetik magukat. A BFIG a rendőrség mellett 2011 óta rendszeres résztvevője a találkozónak, amelyeken több ízben előadásokat, esettanulmányokat is bemutatott. A rendőr–vám együttműködés fő célja az állampolgárok biztonságának magas szintű garantálása, ennek alapjait a Trevi csoport 1976-os létrejötte hozta létre. Az együttműködés politikai alapjait a későbbiekben a Tamperei (1999), majd a Hágai (2004) program fejlesztette tovább (vesd össze Freitas Valente, 2013). A NAV és az Europol közti kiváló együttműködés megerősítése érdekében az Europol ügyvezető igazgatója két alkalommal látogatott el Budapestre és találkozott a NAV felső vezetésével, először 2018-ban, majd 2022-ben.

Az Europolal való kapcsolattartást a vizsgált időszak egészében belső rendelkezések szabályozták. Jelenleg a *Nemzetközi szervezetekkel, valamint az Európai Unió intézményeivel történő együttműködés rendjéről, továbbá a nemzetközi együttműködési megállapodásokkal kapcsolatos eljárásról* szóló, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője által kiadott, 2049/2020/VEZ szabályzat határozza meg részletesen a kapcsolattartás rendjét.

Az Europol biztosítja a lehetőséget az úgynevezett hospitációs programok indítására az összekötő irodával rendelkező országok bűnüldöző hatóságai számára annak érdekében, hogy az uniós ügynökség feladatkörébe tartozó szervezett bűnözés és a terrorizmus üldözését a tagállamok szintjén ellátó szervezetek szakértői gyakorlatot szerezhessenek az Europolal történő együttműködésben. A gyakornoki, vagy más néven hospitációs programokban részt vevő szakértők rutint szereznek a nemzetközi bünyügyi együttműködés területén, amelynek

jelentőségét mind a rendőrség, mind pedig a VP és a NAV vezetői felismerték. A programban részt vevők ideiglenesen az Europol központjában, Hágában működő összekötő irodákhoz kerülnek kihelyezésre (Gonda, 2021).

A VP Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: VPOP) 2006-ban kezdte meg a gyakornoki program lebonyolítását, ekkor még saját költségvetése terhére, három hónapos időtartamot biztosítva a kollegák számára a nemzetközi bűnügyi együttműködést érintő tapasztalatok megszerzésére, elmélyítésére. A hospitációk a szakértői szintű nemzetközi bűnügyi együttműködést voltak hivatottak hatékonyabbá tenni. A gyakornokként (hospitánsként) részt vevő, főként bűnügyi szakterületen szolgálatot teljesítő VPOP munkatársak a Hágában megszerzett tapasztalatokat a napi gyakorlatba átültetve kamatoztatták. Ez fokozta a nyomozások hatékonyságát, valamint a VPOP hatáskörébe tartozó, súlyos, szervezett és határon átnyúló vetülettel rendelkező bűncselekmények megelőzését, felderítését.

A 2010-es parlamenti választásokat követően azonnal megkezdődött az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) és a VPOP összevonásának előkészítése.¹ Az összevonás oka az állami bevételek egységes felügyelete, a pénzügyi információk hatékonyabb felhasználása volt. Célul tűzték ki, hogy az adók és vámbevételek hatékonyabban kerüljenek beszedésre, a pénzügyi bűncselekmények elleni fellépés határozottabb legyen, a szakterületi információk jobban hasznosuljanak, az eljárások egyszerűsödjenek, és a hivatal összevont ügyfélszolgálatokkal nyisson az ügyfelek felé (Bakai, 2022).

A 2011. január 1-jén létrejött új szervezet integrálta az addig különálló adóhatósági, vámhatósági és bűnügyi tevékenységet, amelyek megszervezését az elődszervezetek hagyományaira és bevált gyakorlataira építette fel. Ezzel egy időben a szervezet hatáskörébe utalt bűncselekmények köre is jelentősen átalakult, a klasszikus vámos bűncselekmények helyét átvették az új szervezet fő profiljához, a bevételek biztosításához szorosabban kapcsolódó, elsősorban a költségvetést károsító tényállások (URL8).

Tekintettel arra, hogy a hospitációs program jelentős költségigényt támasztott a kiküldő szerv felé, 2011 óta már különböző EU-s források igénybevételével történik a hospitánsok kihelyezésének finanszírozása.

Elsőként egy ISEC program² tette lehetővé kilenc kolléga számára, öt hospitációs időszakban (esetenként egyszerre két fő is részt vett egy időszakban) 2011. 09. 15. – 2012. 12. 06. között a tapasztalatszerzést.

1 1147/2010. (VII.7.) kormányhatározat az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség egyesítését előkészítő kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól.

2 HOME/2009/ISEC/AG/115 – Képzési program az Europolnál, a Bolgár Köztársaság Vámhivatalánál, a Holland Vámhivatalnál és a Német Vámnyomozó Hivatalnál a nemzetközi bűnügyi együttműködés javítása érdekében a pénzmosás és a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos felderítések elleni küzdelem érdekében.

Ezt követően három Belső Biztonsági Alapból (BBA) támogatott projekt keretében történt a pénzügyi fedezet biztosítása. A korábbi években már megvalósított két BBA projektet követően (BBA-5.2.1-2016-00003. sz. *Europol és FIOD tapasztalatcsere és látogatás* című, a BBA-5.2.1/3-2017-00001 sz. *Europol hospitáció* című) a NAV utoljára 2020. májusban a BBA-5.2.1/10-2019-00001 sz. *Europol hospitáció és nemzetközi tanulmányút-sorozat nemzetközi szervezetei* című projekt keretében nyert el támogatást – többek között – tíz Europol gyakornoki programra. A három említett projekt keretében 2016 és 2022 között az EMÖI-n összesen 25 három hónapos hospitáció került megrendezésre.

A NAV csakúgy, ahogy a többi rendvédelmi szerv is, folyamatos és egyre növekvő mértékű fluktuációnak van kitéve, az úgynevezett Z-generáció toborzása és megtartása a pénzügyőri szolgálatban jelentős kihívás elé állítja a NAV szervezetének egészét. A hospitációs lehetőségeket a munkahelyi előmenetel és a munkaerőmegtartás szempontjából is figyelembe kell vennünk. „*Az Europolal való együttműködés nyelvi akadályai a Z-generáció esetében nem állnak fenn, hiszen ők szinte kivétel nélkül képzés szinten beszélnek angol nyelven.*” (Bernschütz et al., 2016). „*A kapcsolattartás lényegesen kisebb kihívás nekik, mint az idősebb nyomozó korosztály számára. Sőt, ezt a kapcsolattartást pontosan a nyelvtudás használata, annak szinten tartása, és szakirányú fejlesztése miatt nagyon is megkedvelhetik a pályájuk elején tartó nyomozók, és így e területen is sikerélményeket szerezhetnek.*” (Gonda, 2021).

Amennyiben az egyes együttműködési lehetőségeket, támogatásokat vesszük alapul, akkor mindenképp kiemelés érdemel az információcsere, mint a nemzetközi bűnügyi együttműködés legalapvetőbb formája. A biztonságos információcserét a tagországok, illetve a tagországok és az Europol között biztosító SIENA (Secure Information Exchange Network Application) rendszert az Europol működteti. A SIENA alkalmas megkeresések küldésére és fogadására, ami korábban csak az Europol és a nemzeti egységek (házánkban a NEBEK) között volt kiépítve. 2018-tól már a NAV bűnügyi igazgatóságain is elérhető a SIENA, így az igazgatóságok az EU-tagországok mellett további 24 országnak és számos nemzetközi szervezetnek is tudnak biztonságos csatornán megkeresést küldeni és fogadni.

A rendszer működésének nemzetközi sikerét mutatja, hogy „*2023-ban a SIENA-n keresztül váltott üzenetek száma történelmi csúcstra, 1,79 millióra emelkedett, ami jól tükrözi a SIENA szerepét a bűnüldözés preferált európai kommunikációs csatornájaként. Ugyanebben az évben több mint 151 000 ügyet kezdeményeztek a SIENA-n keresztül.*” (URL9). A NAV szervezeti egységei által kezelt SIENA üzenetek száma egyébként szintén csúcstra ért tavaly, 2023-ban már több mint 900 üzenetet küldtek és mintegy 1300 üzenetet fogadtak szerveink.

Az Europol által nyújtott támogatásokat és szolgáltatásokat érintően folyamatos fejlődés figyelhető meg. Ezek között említhető az úgynevezett QUEST (Querying Europol Systems) webszolgáltatás, amely lehetővé teszi a nyomozók számára, hogy lekérdezéseket végezzenek az EIS adatok körében egy adatbázis interfészen keresztül. A NAV nyomozói számára is elérhetővé vált tehát ez a típusú lekérdezés, felgyorsítva a bűnügyi adatok ellenőrzését.

Az információk kezelésén túl természetesen óriási hangsúly helyeződik a nyomozások műveleti támogatására is. Ennek előnyeit szintén hatékonyan aknázzák ki a NAV bűnügyi és rendészeti szakemberei. Az úgynevezett elemzői projektek (Analysis Projects, továbbiakban: AP) keretében történik a műveleti elemzések végrehajtása, amely során lehetőség nyílik konkrét célpontok vagy bűncselekménytípusok vonatkozásában a nyomozások támogatására. A NAV aktívan részt vesz elsődlegesen az MTIC (hiányzó kereskedők által elkövetett közösségen belüli csalások), a Smoke (jövedéki termékek) és a Copy (hamis termékek) elemzői projektekben, illetve érintettsége okán kisebb intenzitással a Sustrans (pénzmosás) és adott esetben a vagyonvisszaszerzéssel foglalkozó AP munkájában is. A jelenlegi NAV összekötő tiszt, dr. Bubrják András őrnagy úr beszámolók során megosztott tapasztalatai szerint jelenleg az MTIC és a Smoke AP a két legmarkánsabb együttműködő partnerünk. Elmondta, hogy az MTIC-ben hagyományosan a lehangsúlyosabb kontribútorok között van a NAV, a Smoke AP-nak pedig már 2005 óta tagjai vagyunk, az egyik legaktívabb országgént. Kiemelte továbbá, hogy a Copy elemzői projektnek erős vámgazgatási és rendészeti vetülete is van, ezért annak munkája során jellemzően a NAV rendészeti területének koordinációjával zajlik az együttműködés. Igaz ez azon akciókra is, amelyek a hamis termékek elleni fellépés égisze alatt kerülnek megszervezésre, mint a SHIELD, OPSON, IOS, SILVER AXE műveletek. A Sustrans AP munkájában szintén top kontribútorként veszünk részt, elsődlegesen a NAV Központi Irányítás Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda szerepe jelentős ebben az esetben.

A fentiekén túl természetesen bármely Europol mandátumterületbe tartozó nyomozás, művelet során lehetséges igényelni számos olyan szolgáltatást is a tagállami hatóságok számára, amelyek akár technikai eszközök, pénzügyi források, vagy szakmai ismeretek biztosítása által nyújtanak segítséget az eljárásokhoz. Számos alkalommal és széles körben éltünk már az elérhető támogatásokkal, ideértve például az úgynevezett mobil irodák igénybevételét, amely alkalmazása során az Europol egy mobil irodával felszerelt munkatársa helyszíni támogatást nyújtott a lefolytatott eljárási cselekményeknél Magyarországon. Rendszeresen vesszük igénybe az Europol OSINT képességeit a nyílt forrásokból elérhető információk összegyűjtésére, technikai eszközök tartalmának elemzésére, vagy kódolt eszközök tartalmának megismerésére.

Több mint egyéves összekötői tapasztalataira alapozva jelenlegi összekötőnk a konkrét együttműködési formákat érintően úgy gondolja, hogy az együttműködés jellemzően még mindig az információcserére terjed ki, valamint az Europol adatbázisokba történő bekerdezésre. Ugyanakkor kiterjesztve az igénybevett szolgáltatások körét már rendszeresen tapasztaljuk, hogy az Europol műveleti üléseket szervez és finanszíroz, összehangolja több érintett AP munkáját. Lehetőség van az úgynevezett Virtual Command Postot (VCP) megigényelni a műveletek koordinálására, a biztonságos kommunikációra. Az Europol mandátum területébe tartozó ügyek esetében azt javasolja az összekötő tisztünk, hogy küldjünk információkérést az érintett AP felé, így lehetővé tesszük, hogy az Europol tudomást szerezzen az érintett ügyről. Ez azért is fontos, mert támogatás akkor kérhető, ha annak alapjául SIENA kommunikáció szolgál.

A vámservezek együttműködését érintően kiemelés érdemel az ezzel kapcsolatos koordinációt végző Európai Pénzügyi és Gazdasági Bűnözés Elleni Központ (EFECC) szerepe, amely egyébként a Pénzmosás Elleni Operatív Hálózat (AMON) állandó titkárságának is otthont ad.

Kijelenthető, hogy a vámhatóságok szerepe folyamatosan erősödik az Europol együttműködés szempontjából. Ennek egyik aktuális eleme a vámservezek irányába történő SIENA bővítés, valamint az a számos fórumon megfogalmazott igény az Europol részéről, hogy a vámhatóságok küldjenek vezényelt tisztviselőket az ügynökség állományába. Ezt az erősödő „vamos” szerepkört manifesztálja és fogja keretbe az úgynevezett J-Customs fórum az Europolnál, amelynek Magyarország részéről a NAV összekötő tisztje is tagja. A J-Customs tulajdonképpen egy szakértői szinten szerveződő tanácsadói csoportnak tekinthető, amelynek elsődlegesen a tagállami vámösszekötők a tagjai. Kiemelés érdemel ugyanakkor, hogy nemcsak EU tagállamok, hanem harmadik országok szakértői is tagjai az egyébként 24 tagú csoportnak.

A szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia (2021–2025) *„végrehajtásának és a szervezett bűnözési struktúrák elleni erőfeszítések összehangolt műveleteken keresztüli fokozásának egyik kulcsfontosságú eszköze az Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegtettség Ellen (továbbiakban: EMPACT). 2010 óta az EMPACT lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy azonosítsák a kiemelt uniós bűnügyi fenyegetettségeket abban az esetben, ha közös fellépésre van szükség. A bűnüldöző hatóságok, a vámhatóságok, az adóhatóságok, a bírók, az európai intézmények és ügynökségek, továbbá adott esetben a harmadik országok, a nemzetközi szervezetek és a magánszektor közötti, uniós szintű strukturált együttműködés keretében kezeljék ezeket a bűnügyi fenyegetettségeket”* (URL10). A NAV aktívan részt vesz az EMPACT családok, gazdasági és pénzügyi bűncselekmények című prioritás három Műveleti

Cselekvési Tervében (OAP): az eltűnő kereskedő (MTIC) típusú és a jövedéki csalások elleni valamint a szellemi tulajdonnal kapcsolatos bűncselekmények, az áru- és pénzhamisítás elleni (IPCCGC) OAP-ban. Magyarország a jövedéki csalások prioritáson belül egy (designer üzemanyagok elleni operatív) akció vezetője és egy másik (elemzői csoport és információcsere témájú) akció társvezetője. A NAV által – kezdetben a Visegrádi Együttműködés keretei között létrehozott – vezetett Chain Bridge művelet az EMPACT keretében már évek óta a jövedéki csalások elleni küzdelem zászlóshajója (Bakai, 2022).

Az Europol által készített súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékelése, a SOCTA (URL11) az EU-ban az EMPACT alappillérét képezi. Elkészítésében a NAV is aktív szerepet vállal a rendőrséggel karöltve, a rendelkezésre álló bűnügyi és egyéb releváns információk becsatornázásával az Europol felé.

A pénzügyi támogatási lehetőségekkel élve az Europol által évente megjelenő High Value Grant (HVG), úgynevezett „nagyértékű támogatási”, valamint a Low-Value Grant (LVG), úgynevezett „kisértékű támogatási” pályázati felhívásaira 2015 óta aktívan pályázunk önállóan vagy partnerként, kiemelten két EMPACT prioritási területen, a jövedéki csalások és az MTIC csalások elleni témakörben.

Cikkünk végén a korábban az EMÖI-nél szolgálatot teljesítő összekötő tisztek közreműködése által nyerhetünk betekintést az Europol belső világába. Megismerhetjük, hogy miben látták az összekötők az ügynökséggel történő együttműködés hozzáadott értékét, illetve az esetleges nehézségeket.

Juhász János ezredes úr a jogelőd VPOP első összekötőjeként 2002. szeptember 1-jén kezdte meg munkáját az EMÖI-n, és első alkalommal egészen 2006. év végéig töltötte be ezt a posztot. Egy hosszabb Europol tisztviselői kiterő és jóval rövidebb NAV szolgálat után ezredes úr újabb összekötői periódust töltött el az EMÖI állományában 2018–2022 között. Elmondása szerint az első összekötői periódus idején a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények és a cigarettacsempészet képezte a kezelt ügyek jelentős részét. A kezdeti nehézségek közül a magyar bűnüldöző szervek által alkalmazott magas információ minősítési szint rendszerszintű használatát emelte ki, amely gyakorlat mintegy másfél éven keresztül nehezítette az együttműködést. Az összekötő tiszt munka legnagyobb hozzáadott értékeként a közvetlen kapcsolatok kiépítésének lehetőségét azonosította. Ezen túl véleménye szerint a rendvédelemben az Europol a létező legjobb munkahelyet biztosítja a munkavégzés körülményeit tekintve. Második összekötői periódusát tekintve alapvető változásként a NAV által kezelt bűncselekmények körében beállt változást említette, hiszen ekkor már a költségvetési csalás (például áfacsalás) bűncselekmény képezte az ügyek jelentős hányadát a klasszikus „csempészet” típusú jogsértések helyett.

Talán leghosszabb ideig Drabos Imre ezredes úr, jelenleg a NAV Dél-dunántúli Bűnügyi Igazgatóságának vezetője látott el összekötői feladatokat. Igazgató úr mintegy 13 év bűnügyi (felderítői) tapasztalattal a háta mögött, jóval limitáltabb nemzetközi együttműködésben szerzett ismeret birtokában kezdte meg szolgálatát az Europol Magyar Összekötő Iroda munkatársaként, 2009. január 1-jétől. Véleménye szerint az összekötő tiszti hivatás egyik legfontosabb összetevője a kölcsönösség és a bizalom. Ezen filozófia szellemében törekedett arra, hogy a nemzetközi partnerekkel, a tagállami összekötőkkel és a nyomozókkal, az Europol tisztviselőkkel kiépítse a kölcsönös bizalmon alapuló magas szintű szakmai munkakapcsolatot. Úgy gondolja, hogy mindig az ember, a nyomozó a sikeres nemzetközi bűnügyi kooperáció motorja. Megítélése szerint a személyes kapcsolatok jelentik a siker zálogát. A 2011-ben átadott új Europol székházba költözés és belső átszervezések kapcsán is azt hangsúlyozta, hogy ebben a folyamatban is az összekötői hálózat volt a biztos pont. Hatalmas előrelépésként emelte ki a SIENA bevezetését, amely új alapokra helyezte az összekötői munkát. Ezzel a lépéssel új időszámítás kezdődött a munkafolyamatokban, áthelyeződött az összekötő tiszti munka hangsúlya is az érdekképviselő, a személyes szakmai kapcsolatok gondozása irányába.

Fentiek alapján levonható a következtetés, miszerint a hatékony nemzetközi bűnügyi együttműködés elképzelhetetlen a kölcsönös bizalom nélkül, amely motorja végül mindig a szakember, aki adatot gyűjt, elemez, értékeli, megfigyel, elfog, kihallgat, nyomoz. Azaz elvégzi a munkát a közös érdekek mentén, segítséget kér és nyújt, együttműködésre törekszik. Igaz ez a tagállami hatóságok, az Europol, az egyéb uniós ügynökségek, a nemzetközi szervezetek minden alkalmazottjára, akár rendőr, pénzügyőr, ügyész vagy bíró, vagy bármely más státuszú alkalmazottról, vezetőről legyen szó. Az Europol részéről a tagállami hatóságok munkáját segítő támogatások, szolgáltatások nyújtása stratégiai jelentőségű, az elmúlt több mint két évtized bebizonyította az ügynökségben rejlő potenciál hozzáadott értékét a NAV szempontjából is. Emellett azt is megtanulhattuk, hogy képesek vagyunk felismerni a lehetőségeket, implementálni az újdonságokat a szakmai munka során. Együtt képesek vagyunk biztosítani az Európai Unió állampolgárainak biztonságát, a költségvetési bevételek meglétét, a szervezett bűnözés és egyéb súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni hatékony fellépést. Hiszen célunk, hogy segítsük egymást nemzetközi szinten.

Felhasznált irodalom

- Bakai K. (2022). *Az európai uniós és visegrádi vámegyütműködés helyzete és fejlesztésének lehetőségei*. Doktori értekezés. Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola. <https://doi.org/10.17625/NKE.2022.020>
- Bernschütz M., Dörnyei K. & Nováky E. (2016). A Z-generáció a jövőről – empirikus vizsgálat eredményei. In: Tóth Attiláné & S. Gubik A. (Szerk.), *Magyarország 2025-ben és kitekintés 2050-re. Tanulmánykötet Nováky Erzsébet 70. születésnapjára. Nováky Erzsébet jövőkutató kollégáinak és barátainak írásai* (pp. 63–89). Arisztotelész Kiadó.
- Freitas Valente, I. M. (2013). European Union – Police and Customs cooperation. A historical perspective. *International and National Studies*, 10, 39–45.
- Gonda É. (2021). Az Europol hospitáció hasznosítása a pénzügyi nyomozók képzése terén. In: Csaba Z. & Zsámbokyné Ficskovszky Á. (Szerk.), „*Tehetség, szorgalom, hivatás*” *Tanulmánykötet* (pp. 31–42). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőr Tagozat. <https://doi.org/10.37372/mrtvpt.2021.1.2>
- Hegyaljai M. (2012) A nemzetközi bűnügyi együttműködés. *Kül-Világ*, 9(4), 2–14.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Treaty of European Union (92/C 191/01)*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT>
- URL2: *Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/794 rendelete (2016. május 11.) a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794>
- URL3: *Rendőrségi együttműködés*. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/156/rendorsegi-egyuttmukodes>
- URL4: *Az Europolról*. <https://www.europol.europa.eu/about-europol:hu>
- URL5: *Az Europol profilja*. https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/hu_ql-0113549huc.pdf
- URL6: *Europol, Hungary*. <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/member-states/hungary>
- URL7: *Az Europol vezetői elégedettek Magyarországgal*. <https://magyarnemzet.hu/kulfold-archivum/2002/08/az-europol-vezetoi-elegedettek-a-magyarorszaggal>
- URL8: *Pénzügyi Nyomozók 1999-2019*. https://adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2021/2021_NAV_bunugyi_kiadvany_hu_web.pdf
- URL9: *Több mint 3 000 bűnüldöző hatóság csatlakozott az Europolhoz*. <https://belugyiszemle.hu/hu/node/4781>

URL10: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025)*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0170#footnoteref24>

URL11: *Serious and Organized Crime Threat Assessment*. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

Alkalmazott jogszabály

1147/2010. (VII.7.) kormányhatározat az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség egyesítését előkészítő kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Bakai K. P. & Csatlós Zs. (2024). Pénzügyőrök az Europol-ban. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint jogelődje a Vám- és Pénzügyőrség részvétele az Európai Rendőrségi Hivatal munkájában. *Belügyi Szemle*, 72(9), 1623–1636. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i9.pp1623-1636>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Csatlós Zsolt, aki a csatlos.zsolt@nav.gov.hu e-mail címen érhető el.